

N:o 76.

Ank. till Riksd. Kansli den 21 Maj 1878, kl. 8 e. m.

Utlåtande, angående dels Riksgäldskontorets upplåning, dels väckt motion om utfärdande af ouppsägbara statsobligationer.

(R. A.)

Utskottet går härmed att afgifva förslag om den upplåning, hvilken, på grund af Riksdagens redan fattade beslut, Riksgäldskontoret bör bemyndigas att verkställa för beredande af tillgång till de beslutade utgifter, som böra med lånta medel bestridas.

Med bifall till 1876 års Stats-Utskotts Utlåtande N:o 80 uppdrog 1876 års Riksdag åt Fullmäktige i Riksgäldskontoret att verkställa upplåning för beredande af tillgång till följande utgifter, nemligen:
 betalning af den under åren 1877—1879 förfallande andel af 1869 års, för bestridande af beviljade anslag till statens jernvägsbyggnader upptagna tillfälliga lån, som, med afseende å dåvarande penningeförhållanden, ansågs böra ställas på kort tid, för att sedermera till ett längre lån konverteras kronor 3,000,000: —

de under 1876 års riksdag på Riksgäldskontoret anvisade anslag *dels* till statens jernvägars byggande och utveckling " 9,942,000: —
 och *dels* till enskilda jernvägars understödjande " 10,000,000: —
 samt de belopp, hvilka, enligt den vid 1874 års riksmöte af Kongl. Maj:t framlagda och af Riksdagen gillade plan för fullföljande af statens jernvägsbyggnader under tiden till och med år 1880, skulle under åren 1878—1880 till jernvägsbyggnader användas " 18,000,000: —

Summa kronor 40,942,000: —

äfvensom till konvertering, när omständigheterna dertill föranledde och då sådant med fördel för staten kunde ske, af äldre statslån.

I en den 28 sistlidne Januari till Stats-Utskottet aflåten skrifvelse hafva Fullmäktige — jemte omförmälände af den utaf dem den 28 nästförutgångna December aftalade försäljning af obligationer å 7,000,000 Rm. tillhörande 1875 års låns andra emission —, tillika andragit följande:

Berörda obligationsförsäljning å 7,000,000 Rm. hade uteslutande grundat sig på 1876 års Riksdags, med bifall till Stats-Utskottets ofvan omförmälda Utlåtande N:o 80, fattade beslut, hvilket funnes intaget i § 36 af det senast för Riksgäldskontoret utfärdade reglemente. Detta beslut åter afsåg endast vissa bestämda, i nämnda utlåtande angifna utgifter, alla för tiden *från och med år 1877*. Men i den af samma, eller 1876 års, Riksdag fastställda, vid Stats-Utskottets Memorial N:o 85 fogade förslagsberäkning öfver Riksgäldskontorets inkomster och utgifter från den 26 April 1876 till 1877 års slut hänvisades, *för tiden till 1877 års början*, till återstoden af den utaf 1875 års Riksdag medgifna upplåning, hvilken återstod då utgjorde kronor 5,910,431: 73.

Af denna återstående upplåningsrätt hade likväl, enär tillgångar till bestridande af föreliggande utgifter förefunnits, ej af fullmäktige behöft eller lämpligen kunnat begagnas mera än:

genom försäljning af 1872 års obligationer

kronor 304,555: —

och genom försäljning af obligationer, tillhörande första emissionen af 1875 års lån

„ 3,415,861: 48. 3,720,416: 48.

och återstode således ett belopp af kronor 2,190,015: 25.

Hela detta belopp motsvarades af utgifter, hvilka Riksgäldskontoret *under år 1876*, efter omförmälda förslagsberäknings fastställande, haft för jernvägsanläggningar och hvilka i verkligheten blifvit bestridda af de för 1876 års lån influtna medel; men då detta låns upptagande vore grundadt endast på 1876 års Riksdags, med bifall till Stats-Utskottets Utlåtande N:o 80, fattade beslut, som ej till någon del afsåg de utgifter, hvilka med omförmälda 2,190,015 kronor 25 öre blifvit fullgjorda, så utgjorde detta belopp i sjelfva verket ett, visserligen till utgifter af fullkomligt enahanda beskaffenhet, som de med 1876 års lån afsedda, af samma lån lemnadt förskott, hvilket Riksgäldskontoret alltså borde erhålla rätt att med upplåning betäcka.

Ett liknande förhållande hade uppkommit deraf att 1877 års Riksdag, enligt § 5 mom. 2 och 3 af det då för Riksgäldskontoret utfärdade reglemente, beviljat *dels* till utförande af nya byggnader och anläggningar vid

statens jernvägar för år 1878 1,000,000 kronor och *dels* för anskaffande af rörlig materiel till norra stambanan norr om Storvik 5,400,000 kronor, deraf 1,000,000 kronor anvisats för år 1878 och 1,500,000 kronor för år 1879, utgörande nämnda två anslag således tillhopa 6,400,000 kronor. Ej eller dessa utgifter inginge i dem, hvilkas bestridande 1876 års uppdrag afsåg; och ehuru det, med afseende å Riksgäldskontorets disponibla tillgångar, ur kassasynpunkt ännu ej varit behöfligt att till deras bestridande anvisa motsvarande medel, ansågo Fullmäktige Riksgäldskontoret likväl vara berättigadt att äfven för de belopp af nyssnämnda anslag, som redan blifvit eller blefve af Riksdagen på Riksgäldskontoret anvisade, erhålla betäckning.

Då Stats-Utskottet kunde finna lämpligt att — i sammanhang med frågan om den upplåning, som kunde påkallas för beredande af tillgång för andra utgifter af beskaffenhet att böra med lånta medel bestridas — taga jemväl ofvan anförda omständigheter under öfvervägande, hade Fullmäktige ansett sig böra äfven på dessa fästa Utskottets uppmärksamhet.

Fullmäktiges berörda framställning innefattar, såsom synes, ingenting annat än en anmälan derom att Riksdagen beslutat vissa uppgifna utgifter å ett sammanräknadt belopp af 8,590,015 kronor 25 öre, af beskaffenhet att böra med lånta medel bestridas, och hvaraf 5,690,015 kronor 25 öre redan blifvit dels utbetalta, dels till utgående anvisade, utan att Riksgäldskontoret är i besittning af motsvarande uppdrag att genom upplåning anskaffa dessa medel. Riksdagen torde vid sådant förhållande böra tillse, att Riksgäldskontoret blir i tillfälle att bestrida dessa utgifter, utan att derför nödgas fortfarande anlita medel, som blifvit för andra, uttryckligen angifna ändamål upplånade och afsedda. Utskottet, som här nedan kommer att uppvisa beskaffenheten af skilnaden 2,900,000 kronor mellan ofvan angifna 8,590,015 kronor 25 öre och 5,690,015 kronor 25 öre, har derfor ansett sig böra tillstyrka Riksdagen att bemyndiga Riksgäldskontoret att medelst upplåning anskaffa ifrågavande kronor 8,590,015: 25.

Förutom nämnda belopp har innevarande Riksdag beslutat följande utgifter, att utgå med lånta medel, till hvilkas anskaffande Riksgäldskontoret ej ännu erhållit uppdrag, nemligen:

Anslag för anläggning af jernväg från norra stambanan vid Carlberg till lilla Wärtan	„	1,350,000: —
att utgå med 750,000 kronor under år 1879 och 600,000 kronor under år 1880, med rättighet för Kongl. Maj:t att af det för år 1879 anslagna belopp förskottsvis anvisa 100,000 kronor att utgå redan under år 1878.		

Transport kronor 9,940,015: 25.

Transport kronor 9,940,015: 25.

Anslag för utförande af de under år 1879 erforderliga nya byggnader och anläggningar vid statens redan trafikerade jernvägar, äfvensom för anskaffande af fasta maskiner till de mindre reparationsverkstäder, hvilka för vården af nya jernvägs-liniers rörliga materiel komma att uppsättas
deraf dock Kongl. Maj:t eger att redan under år 1878 förfoga öfver ett belopp af 100,000 kronor.

„ 600,000: —

Anslag för betäckande af den ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförlag, som under åren 1878 och 1879 kan förekomma, förslagsvis bestämdt till ett belopp af högst 1,000,000 kronor för hvartdera året, hvarå ersättning för sålunda af jernvägsinkomsterna nedlagda medel får lyftas, sedan ökningens belopp genom årets bokslut blifvit utrönt

„ 2,000,000: —

Anslag för inköp af Bergslagernas jernvägs-aktiebolags obligationer å 6,753,600 kronor
att utgå med 3,000,000 kronor under år 1878 och återstoden 3,078,240 kronor under år 1879.

„ 6,078,240: —

Summa kronor 18,618,255: 25.

I nämnda summa ingår likväl ett belopp af sammanräknadt 4,500,000 kronor, som ej kommer att utgå förr än efter det nu ifrågavarande stats-regleringsåret 1879, nemligen *dels* de här ofvan omförmälda 2,900,000 kronor, som utgöra den andel af anslaget 5,400,000 kronor för anskaffande af rörlig materiel till norra stambanan norr om Storvik, hvilken ännu ej blifvit till utgående anvisad, *dels* de 600,000 kronor af anslaget till jernvägsanläggningen mellan Carlberg och Wärtan, som blifvit beviljade att utgå först år 1880, och *dels* de 1,000,000 kronor, som afse betäckande af ökningen i statens jernvägars materialförråd och kassaförlag under år 1879 och hvilket belopp likaledes först år 1880, efter upprättande af bokslutet för år 1879, kan komma att utgå.

Utskottet har emellertid funnit det mindre lämpligt att föreslå afdrag från lånebeloppet af dessa 4,500,000 kronor, enär en genom ett sådant afdrag möjligen nödvändiggjord upplåning framdeles af endast nämnda belopp synts böra undvikas.

Beträffande sättet för upplåningen, får Utskottet, som här nedan afgifver särskildt yttrande öfver en väckt motion angående utfärdande af uppsägbara statsobligationer, erinra om de bestämmelser, 1876 års Riksdag, vid det Fullmäktige i Riksgäldskontoret då lönade bemyndigande, i sådant hän-

seende meddelade, nemligen att Fullmäktige skulle ega att, för beredande af tillgång till de då beslutade utgifter, på sätt och till de belopp, de funne lämpligt, dock ej utöfver hvad som till förenämnda utgifter åtginge, försälja eller träffa aftal om blifvande försäljning af vare sig återstående osålda obligationer af 1872 års statslån, eller återstående obligationer af 1875 års i tyska riksmark förskrifna statslån, eller nya, i annat myntslag och med högst fyra och en half procent ränta förskrifna obligationer eller partialförbindelser, dem Fullmäktige skulle ega utfärda; och borde Fullmäktige i öfrigt vid upplåningen tillvägagå på sätt de funne lämpligast och bäst befrämja statens fördel.

Utskottet har ej ansett något skäl förefinnas att, i afseende å det nu ifrågakommande lånebemyndigande, föreslå annan afvikelse från hvad i enahanda fall blef af 1876 års Riksdag bestämdt än som följer af Utskottets i punkten 3:o af detta utlåtande uttalade åsigt; i följd hvaraf Utskottet föreslagit, att de nya obligationerna böra med viss bestämd återbetalningstid förskrifvas.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställer Utskottet,

1:o.

att Riksdagen må åt Fullmäktige i Riksgäldskontoret uppdraga att — för beredande af tillgång *till* betäckande af de 2,190,015 kronor 25 öre, hvilka Riksgäldskontoret för jernvägsanläggningar af omhänderhafvande medel förskottsvis utgifvit, *till* de utaf 1877 års Riksdag beviljade anslag dels å 1,000,000 kronor för utförande af nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägar och dels å 5,400,000 kronor för anskaffande af rörlig materiel till norra stambanan norr om Storvik, samt *till* de utaf innevarande Riksdag beviljade anslag dels å 1,350,000 kronor för anläggning af jernväg från norra stambanan vid Carlberg till Lilla Wärtan, dels å 600,000 kronor för utförande af de under år 1879 erforderliga nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägar, äfvensom anskaffande af fasta maskiner till reparationsverkstäder, dels å 2,000,000 kronor för betäckande af ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförlag, samt dels å 6,078,240 kronor för inköp af Bergslagernas jernvägsaktiebolags obligationer å 6,753,600 kronor — genom försäljning af vare sig återstående osålda

obligationer af 1872 års statslån, eller återstående obligationer af 1875 års i tyska riksmark förskrifna statslån, eller nya, i annat myntslag och med högst fyra och en half procent ränta samt med viss bestämd återbetalningstid förskrifna obligationer eller partialförbindelser, dem Fullmäktige ega utfärda, upplåna ett belopp af aderton millioner sexhundra adertontusen tvåhundra femtiofem kronor 25 öre; skolande Fullmäktige i öfrigt vid upplåningen tillvägagå på sätt de finna lämpligast och bäst befrämja statens fördel, samt, för den händelse nya obligationer komma att af Riksgäldskontoret utfärdas, underställa Kongl. Maj:ts nådiga fastställelse de beslut, som rörande berörde nya upplåning kunna komma att fattas, med underdånig anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes å det nya lånet meddela sin garanti.

Under förutsättning af bifall till hvad Utskottet sålunda föreslagit, får Utskottet vidare afgifva förslag till det stadgande i reglementet för Riksgäldskontoret, som skall innehålla de Riksdagens Fullmäktige gifna föreskifter i afseende å Riksgäldskontorets upplåning. Detta stadgande torde böra blifva af lika innehåll som § 36 i det nu gällande reglemente, endast med tillägg af det här ofvan under punkten 1:o föreslagna beslut.

Utskottet hemställer fördenskull,

2:o.

att i det nya reglementet för Riksgäldskontoret må införas en paragraf af följande lydelse:

§

“Jemte det 1875 års Riksdag uppdragit åt Fullmäktige i Riksgäldskontoret att, till bestridande af redan beviljade anslag till jernvägsbyggnader, äfvensom för att bereda tillgång för blifvande anslag till jernvägsbyggnader, mot fonderade statsobligationer ofördröjligen upplägga ett lån å ett nominelt belopp, utgörande eller i svenskt mynt motsvarande femtio millioner kronor, har samma Riksdag tillika bemyndigat Fullmäktige att icke allenast bestäm-

ma det myntslag, hvori, och den nominella ränta, dock ej öfver fyra och en half procent, hvarmed obligationerna skola förskrifvas, äfvensom deras valörer och försäljningspris, jemte sättet, huru och tiden, inom hvilken de skola amorteras, utan äfven i öfrigt vid upplåningen tillvägagå på det sätt de finna lämpligast och med det allmännas fördel mest öfverensstämmande.

I öfrigt gäller till efterrättelse i afseende å berörda statsobligationer:

a) att penningar, som genom försäljning af samma obligationer inflyta, icke må användas för andra än de här ofvan angifna ändamål;

b) att till ränteliquider och amortering för det mot samma obligationer upptagna lån anvisas ett årligt anslag, motsvarande det belopp, som hvarje år erfordras för sagda liquiders och amorterings verkställande, börande detta anslag, till dess hela skulden blifvit i stadgad ordning betald, årligen utaf Riksgäldskontorets medel afsättas; och

c) att de uti näst föregående moment omförmälda ränte- och amorteringsanslag skola ingå till en särskildt redovisad liquidations- och amortissementsfond, hvars behållning skall för det med dessa medel afsedda ändamål oförtryckt tillhandahållas och användas, så att ränteliquiderna vid därför bestämda terminer varda ovilkorligen fullgjorda och skuldens betalning i föreskrifven ordning verkställd; och skola de till liquidations- och amortissementsfonden influtna medel, så vidt ske kan och denna fond åliggande liquider medgifva, städse på säkert och ändamålsenligt sätt göras fruktbarande.

Härjemte har 1876 års Riksdag åt Fullmäktige uppdragit:

1:o) att — för beredande af tillgång till den under åren 1877—1879 förfallande betalning af obligationer tillhörande 1869 års lån, utbetalning af de utaf denna Riksdag på Riksgäldskontoret anvisade anslag till statens jernvägars byggande och utveckling samt af de belopp, som enligt den för 1874 års Riksdag framlagda plan skulle under åren 1878—1880 till statens jernvägsbyggnader användas, utbetalning af på Riksgäldskontoret likaledes utaf 1876 års Riksdag anvisade statsbidrag till enskilda jernvägar samt konvertering, när omständigheterna dertill föranleda och då sådant med fördel för staten kan ske, af äldre statslån — på sätt och till de belopp Fullmäktige finna lämpligt, dock ej utöfver hvad som till förenämnda utgifter åtgår, försälja eller träffa aftal om blifvande försäljning af vare sig återstående osålde obligationer af 1872 års statslån, eller återstående obligationer af 1875 års i tyska riksmark förskrifna statslån, eller nya, i annat myntslag och med högst fyra och en half procent ränta förskrifna obligationer eller partialförbindelser, dem Fullmäktige ega utfärda; och skola Fullmäktige i öfrigt vid upplåningen tillvägagå på sätt de finna lämpligast och bäst befrämja statens fördel; kommande någon försäljning af 1870 års fem

procent obligationer icke att ega rum förr än Riksdagen om sådan försäljning förordnar; samt

2:o) att, för den händelse nya obligationer komma att af Riksgäldskontoret utfärdas, underställa Kongl. Maj:ts nådiga fastställelse de beslut, som rörande berörda nya upplåning kunna komma att fattas, med underdånig anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes å det nya lånet meddela sin garanti.

Vidare har innevarande års Riksdag åt Fullmäktige uppdragit att — för beredande af tillgång *till* betäckande af de 2,190,015 kronor 25 öre, hvilka Riksgäldskontoret för jernvägsanläggningar af omhänderhafvande medel förskottsvis utgifvit, *till* de utaf 1877 års Riksdag beviljade anslag dels å 1,000,000 kronor för utförande af nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägar och dels å 5,400,000 kronor för anskaffande af rörlig materiel till norra stambanan norr om Storvik, samt *till* de utaf innevarande Riksdag beviljade anslag dels å 1,350,000 kronor för anläggning af jernväg från norra stambanan vid Carlberg till Lilla Värtan, dels å 600,000 kronor för utförande af de under år 1879 erforderliga nya byggnader och anläggningar vid statens jernvägar, äfvensom anskaffande af fasta maskiner till reparationsverkstäder, dels å 2,000,000 kronor för betäckande af ökning i statens jernvägars materialförråd och kassaförlag, samt dels å 6,078,240 kronor för inköp af Bergslagernas jernvägsaktiebolags obligationer å 6,753,600 kronor — genom försäljning af vare sig återstående osålda obligationer af 1872 års statslån, eller återstående obligationer af 1875 års statslån, eller nya, i annat myntslag och med högst fyra och en half procent ränta samt med viss bestämd återbetalningstid förskrifna obligationer eller partialförbindelser, dem Fullmäktige ega utfärda, upplåna ett belopp af aderton millioner sexhundra adertontusen tvåhundra femtiofem kronor 25 öre; skolande Fullmäktige i öfrigt vid upplåningen tillvägagå på sätt de finna lämpligast och bäst befrämja statens fördel, samt, för den händelse nya obligationer komma att af Riksgäldskontoret utfärdas, underställa Kongl. Maj:ts nådiga fastställelse de beslut, som rörande berörda nya upplåning kunna komma att fattas, med underdånig anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes å det nya lånet meddela sin garanti.

Dessutom böra Fullmäktige — sedan Kongl. Maj:t bifallit Riksdagens i underdånig skrifvelse framställda begäran derom, att *utlottningslistorna* rörande så väl 1870 års som öfriga i *svenskt mynt* förskrifna *statsobligationer* må såsom bihang få medfölja Svensk författningssamling — föranstalta, det nämnda listor hädanefter varda till vederbörande behörigen aflemnade, för att på nämnda sätt komma till allmänhetens kännedom; skolande Fullmäktige, om nya statsobligationer blifva i svenskt mynt förskrifna eller deras belopp varder i svenskt mynt evalveradt, tillse, att enahanda kunskörelse i

afseende å dem utfärdas, äfvensom söka utverka, att dessa obligationer tillhörande kuponger må, på samma sätt som i afseende å kuponger till 1870 och 1872 års lån eger rum, i landtränterierna inlösas och i uppbörden mottagas.“

Utskottet har slutligen att afgifva yttrande öfver den här ofvanomförmälda, af Herr *A. O. Wallenberg* inom Första Kammaren väckta och till Stats-Utskottets behandling remitterade motion (N:o 19), deruti Herr Wallenberg framställt förslag om bemyndigande för Riksgäldskontoret att vid upplåning för statens räkning utfärda ouppsägbara statsobligationer, förskrifna med fyra procent ränta.

Såsom skäl i detta förslag har motionären anført, att krediten kunde mer eller mindre fördelaktigt begagnas af låntagaren, och icke alltid berodde detta allenast på den större eller mindre kredit, olika låntagare kunde förtjena såsom säkre betalare af sina ingångna förbindelser. Många andra omständigheter bidroge att göra en förbindelse mera allmänt begärlig än andra, i sjelfva verket lika säkra, och en klok låntagare borde icke försmå att begagna hvarje hederlig utväg att göra sina skuldförbindelser begärliga för det största möjliga antalet långifvare. *Formen* för en låntagares förbindelse kunde vara mycket olika, utan att den effektiva ränta, låntagaren finge vidkännas, förändrades. Men erfarenheten hade gifvit vid handen att, ju lättfattligare formen vore, desto angenämare blefve förbindelsen för långifvarne. Vidare vore allmänt bekant, att ju mindre afvikelser i formen samma låntagare tilläte sig, desto lättare vore hans förbindelsers afsättlighet. I detta afseende kunde ett oemotsägligt exempel framläggas genom bankernas här i landet brukliga upplåning. *Depositionsbevisets* enkla, lättfattliga form hade helt säkert ej obetydligt bidragit till att göra allmänheten förtrolig med denna viktiga rörelsegren. Likaledes skulle det gagna svenska statens upplåning, om för hela den nuvarande och blifvande statskulden endast användes en och samma form för statsobligationerna.

Så länge man hoppades, att upplåningen för statens räkning skulle vara af mera tillfällig natur och stanna vid jemförelsevis smärre belopp, så länge kunde det vara likgiltigt, om man ordnade statens upplåning efter en gifven plan eller tillät hvarje långifvare att ensam bestämma formen för det lån, som afslöts. Derföre förekomme den svenska fonderade statsskulden till ett belopp vid 1877 års slut af 180,157,684 kronor uti tolf olika former för obligationerna. Det hade heller icke varit möjligt att inpassa de tid efter annan upptagna lånen i en och samma amorteringsplan, men genom införandet af *ouppsägbara obligationer*, deruti kapitalbeloppet väl angäfvades,

men icke af låntagaren komme att utbetalas i annan händelse än att han sjelf sådant önskade i syftemål antingen att frigöra sig från sina skuldförbindelser, eller att vidtaga en räntekonvertering till sin egen förmån, kunde formen för all upplåning blifva enahanda. Ehuru den ouppsägbara obligationen icke medförde rättighet för innehafvaren att återbekomma kapitalet, hvarken efter viss tids uppsägning eller efter utlottning enligt fastställd amorteringsplan, så kunde han genom obligationens försäljning alltid erhålla det pris samma obligation vid försäljningstillfället betingade; och detta pris stälde sig vanligen högre, ju flera personer som innehade och kände till det ifrågavarande slaget af obligationer.

Statsskuld, i form af ouppsägbara obligationer, kunde lika väl förminskas som statsskuld i form af amorteringsobligationer. I förra fallet köpte man obligationer till gångbart pris och makulerade dem, i senare fallet utlottade man obligationer, som måste al pari infrias innan de kunde makuleras. En väsentlig skilnad förekomme derjemte till förmån för ouppsägbara obligationer, den att amorteringen kunde för hvarje år beslutas i öfverensstämmelse med för handen varande förhållanden. Hade landet lidit af missväxt eller annan hemsökelse, behöfde man icke för det året verkställa någon amortering. Hade deremot statsinkomsterna från föregående år lemnat stora öfverskott till Riksdagens förfogande, så behöfde icke anslag beslutas blott för, att blifva detta tillfälliga öfverskott qvitt, utan kunde det till allmänt gagn användas till inköpande af en del af statens utelöpande ouppsägbara obligationer.

Med den lifliga samfärdsel, som nu mera egde rum mellan alla civiliserade nationer, blefve det möjligt för ett mindre kapitalstarkt land, med rikliga tillfällen för en gagnande företagsamhet och en väl vårdad statskredit, att å andra länders penningemarknad med lätthet afsätta ouppsägbara obligationer, emedan innehafvaren helt och hållet frikallades från besväret och olägenheten att hvarje halfår noga studera annonser om skedda utlottningar, vid äfventyr att förlora all vidare ränteafkastning af sin egande fordran.

Det funnes äfven en annan vigtig omständighet, som talade för införande af en och samma form för hela svenska statsskulden, och den låge deruti, att dessa ouppsägbara obligationer kunde från utlandet inköpas af svenska bank- och kreditinrättningar, när tillgången på ledigt penningkapital här visade sig ymnig, hvaremot dessa obligationer kunde återförsäljas till utlandet, när knapphet i penningemarknaden här hemma yppade sig. Man torde invända att dessa åtgärder kunde vidtagas med redan nu befintliga svenska statsobligationer, men dessa betingade icke samma pris i förhållande till värdet som ouppsägbara obligationer skulle komma att göra, och dessa senare blefve otvifvelaktigt mer lättsålda i den mån de hunne blifva allmänt bekanta.

Frågan, i hvad myntslag ouppsägbara obligationer lämpligen borde ut-

färdas, vore af synnerlig vikt. Det kunde icke gerna ifrågasättas att utställa dessa ouppsägbara obligationer i ett främmande lands mynt, som genom af svenska statsmakterna fullkomligt oberoende lagstiftning kunde ändras. Ett exempel låge nära till hands. Vårt statslån af år 1866, upptaget i preussiska silfverthaler, hade genom införandet af guldmyntfot i Tyskland blifvit betalbart i guld. Det syntes således vara temligen oförsigtigt att utfärda ouppsägbara obligationer i något främmande myntslag. Det behöfdes icke heller, sedan vi öfvergått till guldmyntfot och sedan för statens räkning Caroliner kunde präglas, churu sådant ej vidare vore tillåtet för "enskildes räkning". Det vore icke motionärens afsigt att härigenom bereda Carolinen gångbarhet såsom lagligt betalningsmedel inom riket, men då den representerade ett värdebegrepp, som vore identiskt med tiofrancs-stycket, hvilket vore allmänt känt och högt uppskattadt i Europa, så komme det att öka de ouppsägbara obligationernas säljbarhet, om uti dem upptoges förbindelsen att den innehafvare, som sådant önskade, kunde erhålla sin ränta i Caroliner. Anledningen, hvarföre francsmyntet syntes motionären icke böra begagnas i blifvande ouppsägbara obligationer vore dels den, att det vore lämpligast undvika utfärda dessa obligationer å utländskt mynt, dels den att franc icke uteslutande ännu vore guldmynt. Det torde till och med kunna sägas, att en ouppsägbar obligation å Caroliner skulle betinga ett högre pris i Frankrike än en obligation af samma utgifvare, lydande å francs, emedan innehafvaren vore tillförsäkrad att ovilkorligen erhålla sin ränta i guld.

Anledningen åter, hvarför motionären icke vågat föreslå, att de ouppsägbara obligationerna skulle förskrifvas endast i *kronor*, vore helt naturligen den, att vårt guldmynt icke egde något *prägelvärde* utanför de förenade rikenas och Danmarks gränser och detta härledde sig icke af någon misstro till vårt ärliga svenska mynt, utan helt enkelt deraf att hvarje sådant myntstycke för sig saknade all gångbarhet i andra än nyss nämnda länder. Vännerna till den skandinaviska myntreformen i hela dess vidd hade ingenting att befara, om statsmakterna tilläte Riksgäldskontoret att i händelse af behof låta för statens ändamål prägla ett fåtal Caroliner, då dermed kunde vinnas de stora fördelar, utställandet af svenska statsobligationer i *Kronor* och *Caroliner* otvifvelaktigt skulle medföra. Motionären hade för åtta år sedan första gången väckt motion om ouppsägbara obligationers utgifvande för statens räkning. Ingen torde nu kunna bestrida att, om den åtgärden då blifvit vidtagen, åtskilliga millioner kronor nu varit åt staten besparade. Fortsatte man det brokiga upplåningssätt, som hittills blifvit begagnadt, så komme ytterligare några millioner kronor att bortslösas, innan man tillegnade sig det ändamålsenligaste lånesättet, som obestriddligen vore ouppsägbara obligationer.

På grund af de skäl, motionären sålunda anført, har han föreslagit, att Riksdagen behagade besluta:

1:o att Riksgäldsfullmäktige måtte bemyndigas utfärda ouppsägbara obligationer af tre olika valörer, lydande å:

7,200	Kronor	eller	1,000	Caroliner
3,600	„	„	500	„
720	„	„	100	„

2:o att dessa obligationer förskrefves ouppsägbara å långifvarens sida och förseddes med halfårsvis förfallande räntekuponer efter fyra procent för år räknadt;

3:o att Riksdagen bestämde, för hvarje gång upplåning för statens räkning ansåges nödig, det belopp, för hvilket Riksgäldsfullmäktige skulle bemyndigas afyttra så beskaffade obligationer;

4:o att Riksdagen, i syfte att förminska statsskulden, bestämde det belopp, som Riksdagen ansåge böra ställas till Riksgäldsfullmäktiges förfogande i och för uppköp af utelöpande ouppsägbara obligationer.

Utskottet anser sig ej kunna tillstyrka Riksdagen att bifalla ofvanomförmälda, af Herr Wallenberg gjorda förslag. Då staten nödgas för vissa sina ändamål upptaga lån och derigenom lägga bördor äfven på kommande generationer, torde det vara en skyldighet att i sammanhang med en sådan åtgärd taga i betraktande, huru och när lånet skall återbetalas. Bestämmandet af en viss tid och sätt för återbetalningen måste i sin mån bidraga till en varsam återhållsamhet vid låneutvägens anlitan och medför derjemte en önskvärd visshet derom att skuldbördan ej kommer att tynga längre än nödigt är. Långt ifrån att, såsom i motionen antydes, ett statslånesystem af ouppsägbara obligationer skulle, genom tillfället att till inköp af sådana obligationer använda uppkomna öfverskott, verka minskning i anslag och utgifter, måste det, enligt Utskottets åsigt, vara att befara, att ett dylikt sätt för upplåningen skulle leda till en ökad upplåning och således äfven ökade utgifter.

Ej heller är Utskottet med motionären ense derom att det af honom föreslagna lånesättet skulle vara gagneligt för statens kredit. Det vill tvärtom synas antagligt, att en långifvare skulle föredraga en förbindelse, som i en viss, bestämd ordning förfaller till betalning, framför en, hvars kapitalbelopp han aldrig eger *rätt* att återbekomma.

De länder, hvilka i största utsträckning och med största framgång begagnat ouppsägbara obligationer såsom form för sina statslån, hafva ock oftast varit i tillfälle att antingen ej behöfva anlita en utländsk marknad eller ock inom kort tid från utlandet återköpa sina der emitterade förbindelser, och naturligtvis måste denna omständighet hafva utgjort en väsentlig anledning till möjligheten för dem att med framgång använda berörda lånesystem, likasom ock den lätthet att försälja en ouppsägbar obligation, som i viss mån motsvarar rätten att återfå det deri förskrifna kapitalet, måste vara

i hög grad beroende deraf att obligationen löper på inhemsk marknad och dess verkliga värde således städse tillförlitligen är känt.

Sverige, som oftast måst i utlandet upptaga sina lån, saknar derigenom, enligt Utskottets åsigt, en vigtig förutsättning för ifrågavarande lånesystems framgång och synes, då dess lån upptagas uteslutande för *produktiva* ändamål och således böra medföra en skulden motsvarande inkomstkälla, ej eller ega giltig anledning att söka tillegna sig nämnda lånesystem.

Utskottet hemställer fördenskull,

att Herr Wallenbergs förevarande motion ej må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 21 Maj 1878.

På Stats-Utskottets vägnar:

CARL EKMAN.

R e s e r v a t i o n e r :

af Herrar *C. Ekman*, Friherre *F. von Essen*, *M. Nordenfelt*, Grefve *G. Sparre*, *C. F. af Geijerstam* och Friherre *C. F. L. Hochschild*, varit från Utskottets beslut så till vida skiljaktige, att de ansett den föreslagna särskilda bestämmelsen derom, att de nya obligationer, Fullmäktige bemyndigats utfärda, skulle med viss bestämd återbetalningstid förskrifvas, ej böra ifrågakomma;

af Herr Grefve *S. Lagerberg*, som yrkat bifall till Herr Wallenbergs förslag om utfärdande af ouppsägbara statsobligationer; samt af Herr *R. Montgomery Cederhielm*.
